

STUDENTEN
INTERIEURARCHITECTUUR
KULEUVEN

19.05.2015

MAGAZINE

*"Stilte is de
krachtigste schreeuw"*

VOOR AL UW PRINTS OP GROOT FORMAAT

BACHES - PANELEN - AFFICHES - STICKERS

Blauwesteenstraat 93 - B-2550 Kontich - Tel. +32 3 454 17 06 - sales@gsiprinting.be

HET WIJNHUIS

...kwestie van smaak!

Urban Silence III

Hollainhof nr 40

Publieke ruimte, plein, koer, weide, binnenhof, grasveld, zoveel namen voor een open plek in de stad. Hoe kan stilte zich wortelen op een plek met zoveel namen, mensen, noden en wensen. Wat is de ziel van deze publieke ruimte en wat is de vorm die stilte hier zou kunnen krijgen? Dertien studenten hebben dertien weken de stilte en het begrijpen van deze plek vorm proberen te geven. De opdracht was niet min. Enerzijds op zoek gaan naar een ongekend begrip stilte om vervolgens een huis te bouwen voor die stilte. Anderzijds die kennis van stilte toepassen op de complexiteit van het Holleinhof. Een gelaagd gebied met zoveel talen, culturen, zichtbare en onzichtbare groepen, regels en afspraken. Als één groep pelde we de gelaagdheid van deze opdracht stelselmatig af. Het lege appartement dat we tijdens het proces ter beschikking kregen vulde zich met inzichten, ideeën, gedachten, ontwerpen. Vervolgens hebben we ons niet afgeschermd, maar zijn we vier weken lang letterlijk met windschermen op het plein gaan experimenteren. Niet om ons af te schermen, maar om de fragiliteit van het zoekproces zichtbaar te maken en af te toetsen. Als een markering waar het 'uit de wind zitten', de wind net hoorbaar maakte, als een luwte in de stroom, als een uitnodiging tot gesprek en communicatie. Over hoe het huis van stilte er uit kan zien heeft dit onderzoek veel opgeleverd om in de toekomst verder op te bouwen. Heeft dit project de stilte op deze plek een huis gegeven, het plein één naam gegeven, is nog maar de vraag. Misschien staan we te veraf van deze realiteit om op korte tijd een huis te bouwen voor deze plek. We kunnen alleen maar hopen dat we de mogelijkheden van stilte en deze grond een beetje zichtbaar hebben gemaakt. Want van één ding zijn we zeker, het is een mooi stuk land waar stilte graag zou wonen. Dat hebben we gemerkt aan de fijne babbels, het enthousiasme, de schuchtere nieuwsgierigheid met de burens en zoveel participanten. Misschien was de drempel nog niet laag genoeg, maar alleszins was er een deur, een huisnummer, een bel, waar stilte welkom was; 'Hollainhof nr 40'. Nu moeten ook wij alles inpakken en gaat ieder weer zijn eigen weg, verhuizend naar een andere plek. Hopelijk is ook daar de stilte welkom, heeft ze een deur en nummer en een bel. En wie weet komt ooit de stilte hier weer terug. Ondertussen zijn we dankbaar voor zoveel mensen en instanties, lokaal en bovenlokaal, van veraf en dichtbij die dit project positieve energie hebben gegeven. Zij waren letterlijk en figuurlijk de wind in de schermen.

Groet Geert Peymen

Voorwoord

Wie zijn wij? 4

Locatie

Situering 8

Geschiedenis 10

Verhaallijnen 12

Proces

Stilte: onderzoek 16

Ontwerpen 18

Participatie 30

Workshopweek 32

Bewoners

Infomoment 36

Interview 38

Installatie

Ontwerpen van de
bouwsite 42

Bouwproces 44

Slot 47

Wie zijn wij ?

Wij zijn een groep 3de jaarsstudenten interieurarchitectuur aan KULeuven Faculteit Architectuur LUCA Gent. Vanuit de ontwerp- en onderzoeksstudio 'Urban Silence III' werken we rond 'Stilte in de Stad'. Specifiek passen we dit thema toe op het binnengebied van het sociale woningbouwcomplex Alphonse De Hollainhof te Gent.

Volgens 'Van Dale' is stilte 'de afwezigheid van geluid'. Daar waar Van Dale eindigt, begint ons ontwerpproces. Hoe kan je de stilte zichtbaar, tastbaar en hoorbaar maken? Hoe geef je als architect de stilte vorm. Niet de stilte als de absolute leegte maar als start van iets nieuw? Wat is de betekenis, symboliek van stilte en welke willen wij daar aan geven? Stilte als verbindend element, stilte als speelruimte voor volwassenen in de stad.

We willen een stiltebeleving ontwerpen die van nut is voor zowel de bewoners van het Alphonse De Hollainhof en iedereen die er toevallig eens passeert. Uiterlijk 19 mei zal onze stiltebeleving opgebouwd worden. Met dit magazine nemen we jullie mee in onze zoektocht naar een ontwerp en geven we jullie inkijk in onze manier van werken.

LOCAT

Een bachelorproef interieurarchitectuur zonder site is als een schilder zonder verfborstel. Geert Peymen botste in zijn zoektocht naar een locatie op het Alphonse De Hollainhof, een groep sociale woningen in Gent. Voordat we aan een ontwerp konden beginnen, moest eerst de omgeving onderzocht, geanalyseerd en bestudeerd worden. Van geschiedenis tot bewoners. Van situering tot ritmiek. Verschillende onderdelen gaven hun geheimen prijs.

Situering

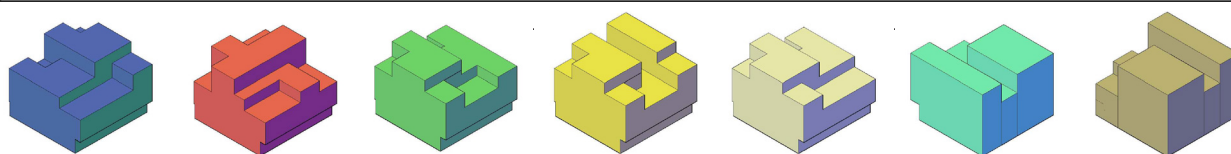
DE SITE

Het Alphonse de Hollainhof is een site gedefinieerd door sociale woningbouw in Gent. De woningen, opgebouwd uit gestapelde en geschakelde blokken, zijn ontworpen door Neutelings & Riedijk en afgeleverd in 1998. De kubistische vormtaal en de oranje muren zijn dé kenmerken bij uitstek van het Hollainhof. De woningblokken vormen twee lijnen waartussen zich een binnenplein bevindt. Naast het aanliggende binnenhof grenzen negen woonblokken aan de Schelde, aan de Visserijvaart. De overige vijf woonblokken grenzen aan de Brusselsepoortstraat, op ongeveer vijf minuten van de op- en afrit van de E17.

STRUCTUUR COMPLEX

De woonblokken zijn telkens opgebouwd uit vier woningen met de ingang op het gelijkvloers en twee tot vier dakwoningen. De woningen op waarvan de ingang zich op het gelijkvloers bevinden, zijn duplexen waarbij de leefruimte telkens op de eerste verdieping is gesitueerd. Op die manier hebben deze woningen uitzicht op het binnenplein.

De dakwoningen aan de waterkant zijn enkel bereikbaar via een buitentrap die telkens twee woonblokken met elkaar verbindt. Aan deze kant heeft elk woonblok twee dakwoningen. De dakwoningen aan de Brusselsepoortstraat zijn bereikbaar door een gemeenschappelijke trappenhal. Aan deze kant telt elk woonblok telkens vier

dakwoningen.

Tussen de woningen onderling bestaat er een grote diversiteit. Er zijn woningen met één of twee verdiepingen en met één, twee of drie slaapkamers. In totaal bestaan er zeven variaties zoals aangetoond op de afbeelding.

GELIJKENISSEN

Het ontwerp van Neutelings & Riedijk is geïnspireerd op het naastliggende O.L.V. Ter Hoyer Begijnhof. Zo heeft het Hollainhof ook maar één ingang, die refereert naar de omsloten structuur van het Klein Begijnhof. Verdere gelijkenissen zijn de ommuurde tuintjes en het gemeenschappelijke binnenplein.

DE OMGEVING

Om niet alleen meer inzicht te krijgen in de woningen maar ook in de omgeving, hebben we onderzoek gedaan naar verschillende elementen. Waar bevinden zich rustige en drukke zones? Wat zijn de herkenningspunten in de omgeving? Welke straten en waterwegen bevinden zich in de buurt? ...

Door dit onderzoek zijn we in staat het Alphonse de Hollainhof in een grotere context te bekijken.

Geschiedenis

1240:

Het deel van de Groene Hoye tussen de Nederschelde, de Lange Violettestraat en de derde stadwal was rond 1240 door Johanna van Constantinopel geschonken aan de begijnen. De toenmalige grenzen van het Klein Begijnhof bleven grotendeels bestaan.

1582:

Op de Hollainkazerne was in 1582 het Pesthuis gelegen, een hospitaal dat in gebruik genomen werd om de lijders van de afschuwelijke ziekte op te vangen. In de epidemievrije periodes werden er ook soldaten verpleegd. De doden werden ter plaatse begraven.

1962:

Het begijnhof werd op 30 oktober 1963 in zijn geheel wettelijk beschermd, als monument én als landschap.

1281:

Sinds 1281 is het klein begijnhof al helemaal ingesloten en ommuurd, ter bescherming en afzondering van de inwonende.

1734:

Vanaf 1734 werden er veranderingen gedaan aan het Hollainhof met doel er krijgslieden in onder te brengen. Er werden de komende jaren een militair wachtlokaal ingericht en 34 schoorstenen gebouwd.

1836:

Nadat de Belgische onafhankelijkheid een feit was geworden werden heel wat werken uitgevoerd en in 1836 zou de cavaleriekazerne vorm krijgen. Dit als grootste reden waarom nu de 'Wild horses' van Nora De Rudder op het binnenplein te zien zijn.

1745:

Vanaf 1745 werd het hollainhof verhuurd aan de stad Gent en vanaf toen was de hospitaalfunctie van het "Pesthuis" voorbij.

1904:

Tot het uitbreken van de 2e WO veranderde het uitzicht van de gebouwen weinig. Wel is het belangrijk te weten dat in 1904 de tram door de Brusselsestraat gekomen was.

1933:

Vanaf 1933 moesten alle militaire gebouwen de naam dragen van een gesneuvelde uit de Grote Oorlog. Vanaf die datum staat de cavaleriekazerne bekend als "Kapitein-Commandant de Hollain". Hierdoor heeft het nu de naam Alphonse de Hollainhof gekregen.

Verhaallijnen

Om de site beter te kunnen begrijpen en analyseren, werd onze groep opgedeeld in vier verhaallijnen. Elke verhaallijn onderzocht specifieke informatie over de site en zoekt oplossingen, diepere betekenissen achter de verhalen van de bewoners, gebouwen, etc.

Mensen

De verhaallijn mensen spitste zich toe op de bewoners in het Alphonse de Hollainhof. Wie zijn ze? Wat zijn hun behoeftes? Wat zijn hun noden? Waarom wonen ze daar? Met wie wonen ze er? Via observatie en gesprekken infiltrerden we langzaam en raakten we stukje bij beetje wijzer over alle vragen die we hadden. Gesprekken met conciërge Antoine, wijkmonitor Eefje Neels en wijkregisseur

Luc Rogiest hebben ons ook een heel eind op weg geholpen. Zij konden ons voornamelijk wijzen op de noden van de mensen, wat ze tekort komen in een buurt als deze.

Over het algemeen kunnen we besluiten dat de bewoners elkaar voornamelijk oppervlakkig kennen. Bij een aantal bewoners kriebelde het om mee te helpen aan ons project en zo een samenhorighedsgevoel te krijgen met hun burens. Ze wilden de andere bewoners graag beter leren kennen. Wij hopen dat hen via deze weg misschien de mogelijkheid te geven om dit waar te maken. Hoe meer mensen participeren, hoe beter het groepsgevoel in het Alphonse de Hollainhof terug naar voren komt, iets waar veel bewoners terug naar verlangen.

Functie

In de verhaallijn functie is er vooral onderzocht geweest hoe de bewoners het plein in gebruik nemen en hoe kleine details invloed hebben op de hele locatie. Door lange tijd en op verschillende tijdstippen te gaan observeren zijn we tot deze input gekomen ;

We zijn de looplijnen van de site in grondplan gaan brengen. Zo zagen we dat het grasplein zelden gebruikt wordt. Soms steken enkele mensen het plein over als short cut. Maar als het plein effectief in gebruik wordt genomen is het door spelende kinderen met een voetbal. Die blijven grotendeels voor hun woning spelen. De oranje muur wordt soms gebruikt als weerkaatsingmuur. De speeltuin wordt zelden gebruikt en wordt als kattenbak aanzien.

De bewoners hebben alles gezien wat er op het binnenplein gebeurt. De ramen zijn op enkele woningen na allemaal verduisterd zodat er geen inkijk is, maar andersom gluren de mensen wel graag eens naar buiten door het gordijn. Bij mooi weer genieten de bewoners van het exterieure bankje tegen de oranje muur, sommige nemen hun eigen stoel mee tot aan de muur.

De weg rond het plein wordt vaak gebruikt voor het laden en lossen van goederen met de wagen. Achteraan op het plein blijven wel eens auto's verkeerd geparkeerd staan. De schoolbus komt tot op het binnenhof. Het Alphonse De Hollainhof wordt ook veel bereden door externe mensen die hun kinderen afzetten of ophalen van het kinderdagverblijf. De fietsenrekken van de stad Gent worden zelden gebruikt, de bewoners nemen graag hun fiets mee tot in hun eigendom wegens schrik voor vandalisme of diefstal.

De voor en achtertuinten worden zelden gebruikt als stilte plek maar eerder een stockage plek. De metalen transparante poorten worden ook afgeschermd met doeken en andere materialen om doorkijk

te vermijden. De bovenste terrassen worden wel degelijk ingenomen met stoelen en tafels.

De bewoners hebben geen tijd of de juiste plaats om stilte te gaan opzoeken. Iedereen heeft af en toe eens nood aan stilte?! Hier zouden wij graag verandering in maken!

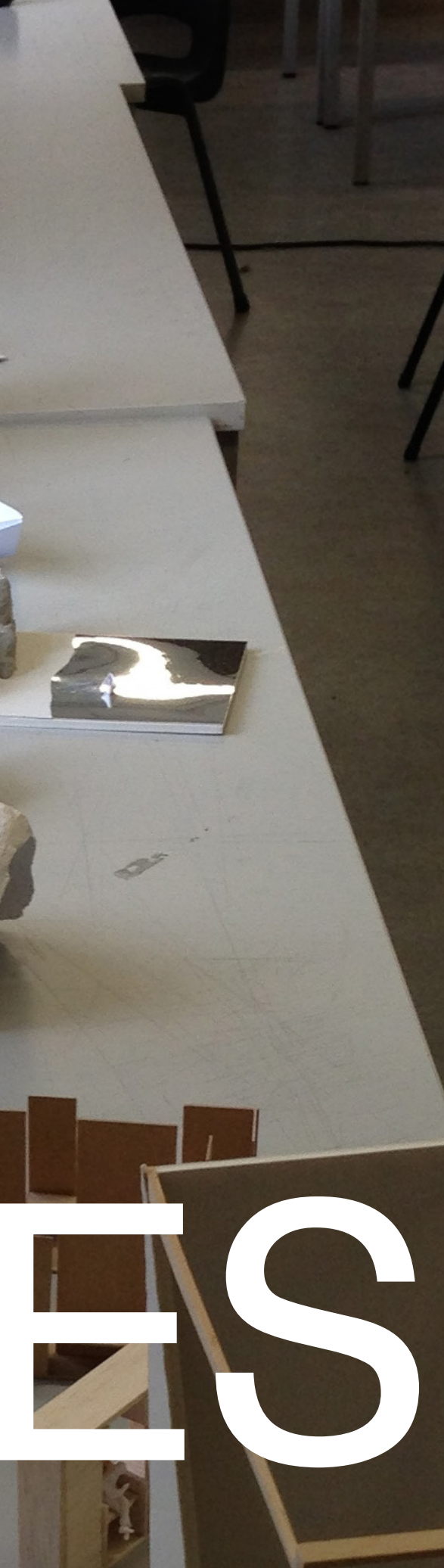
Symbolen

In deze groep gingen we op zoek naar bepaalde 'symbolen' die het Alphonse de Hollainhof kenmerken. De meeste symbolen komen voort uit de geschiedenis van het Hollainhof, dat vroeger een legerkazerne was. Één van de meest opmerkelijkste symbolen is het kunstwerk 'Wild Horses' van Nora De Rudder, dat op het grasveld te midden van het Hollainhof staat. Het kunstwerk werd er geplaatst na een wedstrijd van de stad Gent, 'Kunst in de Buurt'. De paarden refereren naar de vroegere kazerne waar de paarden gedresseerd werden. Verder staan ze ook symbool voor de bewoners die als groep moeten samenleven. Aan de zuidelijke muur van de binnentuin zijn er ook zes gedenkplaten te zien ter herdenking van de 1e en 2e Wereldoorlog.

Ook in de architectuur zijn enkele belangrijke symbolen terug te vinden. Aan de straatkant van het Alphonse de Hollainhof is er een soort van streepjescode in de oranje gevel te zien. Deze structuur zorgt niet enkel voor een visuele en akoestische afscherming tussen de straat en de woningen, maar is ook een hedendaagse invulling van betonplaten die in de jaren 60 vaak gebruikt werden in hoogbouwprojecten. Ook de kleur van de muur is een opvallend symbool. Deze oranje kleur refereert vooral naar de verwijzing met het Begijnhof, maar is verder ook een referentie van de architecten die vaak deze kleur gebruiken in hun ontwerpen.

PROOC

ES

Stilte. Een heel beladen woord. Een woord dat voor vele mensen een andere betekenis heeft. Wat is de definitie van stilte? Is er wel een definitie van stilte? Hoe starten we het Urban Silence-traject? Hoe ga je om met het ontwerpen van een woord waarvan de definitie heel ruim geïnterpreteerd kan worden? Op welke manier kunnen we onze ervaringen het beste delen met andere mensen? Allemaal vragen die wij probeerden te beantwoorden.

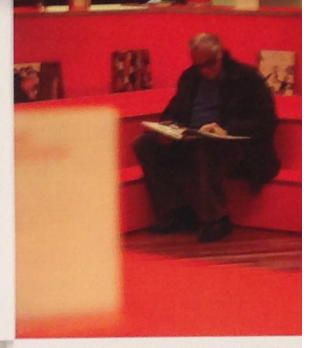
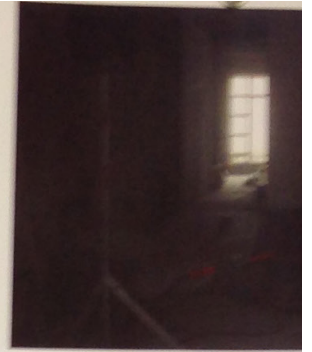
Stilte: onderzoek

Stilte ontwerpen, het lijkt voor velen een onmogelijke opdracht. Ook voor ons was het bij aanvang niet eenvoudig.

Allereerst moesten we vat zien te krijgen op wat het begrip stilte eigenlijk inhoudt. Hiervoor begonnen we met het nemen van foto's in een stad, deze moesten stilte weergeven. Van daaruit konden we dan de foto's groeperen, een thema aan toekennen en zo een richting geven aan de definitie van stilte. Maar we moesten een stap verder zien te geraken, we bleven bij woorden hangen en moesten de stap maken naar een ruimtelijk object. Het maken van 3D-objecten, een volgende stap, heeft ons er dan ook echt toe geholpen om stilte als een meer ruimtelijk beeld te zien. De objecten waren van elke student heel anders, zo ontstond een heel

uitgestrekt idee van wat stilte kon zijn. Ondanks de verscheidenheid in onze modellen, was het toch noodzakelijk om van een externe te horen wat stilte is, hoe je het kunt vorm geven... Hiervoor nodigden we Joris Capenberghs uit in ons atelier. Hij is veel bezig met stilte, organiseert stilte activiteiten, bezoekt stiltegebieden... Joris heeft ons veel bijgebracht over stilte en hoe we het in de samenleving kunnen integreren. Hij gaf ons ook een mooie definitie mee van wat stilte in de architectuur is: stilte in architectuur is de onzichtbare schaduw zoals stilte in de muziek soms de onhoorbare trilling in de noten is.

Zo kwamen we stap voor stap dichterbij onze definitie van stilte. En zo begonnen we, na het gesprek van Joris, met het maken van onze eerste ontwerpen.

Ontwerpen in duo

Omdat we als ontwerpers beperkt worden door budget en gebrek aan tijd zijn we in kleinere groepjes aan de slag gegaan met ontwerpen. Op deze piste hadden we geen limieten, we moesten geen rekening houden met hoeveel het zou kosten, de tijd die het zou kosten om het te bouwen enzovoort.

Elk groepje brachten wekelijks een nieuw ontwerp, het kon ofwel een verbetering zijn van het vorige, of ze konden een volledig nieuwe piste ingegaan zijn. Het is de bedoeling dat ze ontwerpen wat ze echt

willen neerzetten, wat hun droomontwerp is. Natuurlijk nog altijd in het kader van Urban Silence.

De groepjes konden zo leren van elkaar, kiezen welke elementen wel en niet belangrijk waren en dit zo meenemen in hun ontwerpproces. Elk groepje doet zijn proces uit de doeken.

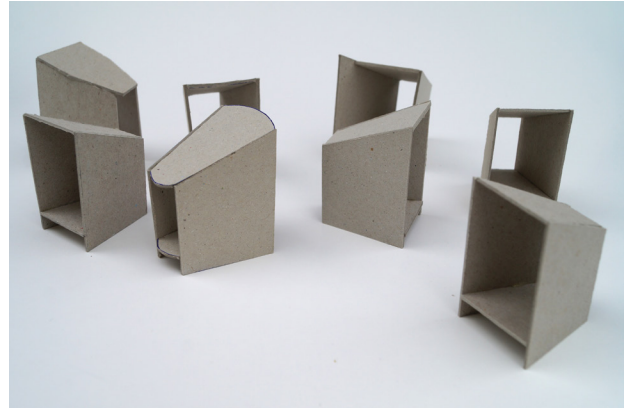

Nina en Jente

Ontwerpen, maquettes maken, inleven en beleven... Een zoektocht naar hoe we een stiltebeleving in het Hollainhof teweeg kunnen brengen. Dit is het verhaal over hoe wij ons als duo ontplooiden tijdens de 'Urban Silence III' opdracht.

INTIEME RUIMTE

Eerst zijn we gestart met het ontwerpen van een intieme, kegelvormige cocon die in contrast staat met de bestaande kubusvormige gebouwen. Het grondplan heeft een kleine diameter waardoor er een gevoel van geborgenheid ontstaat. Toch is het

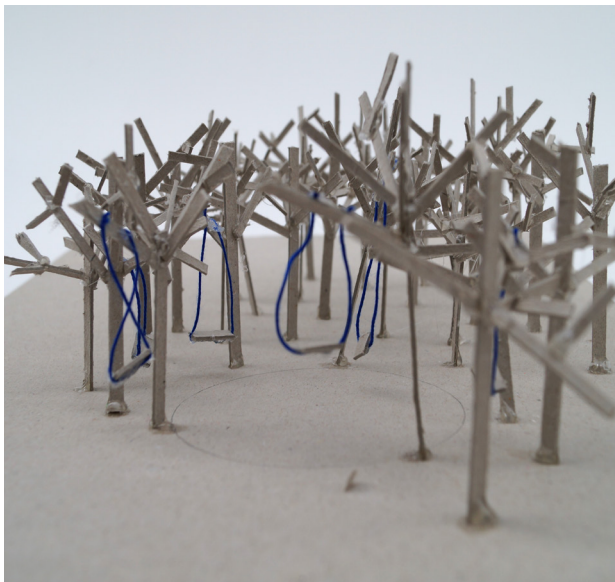
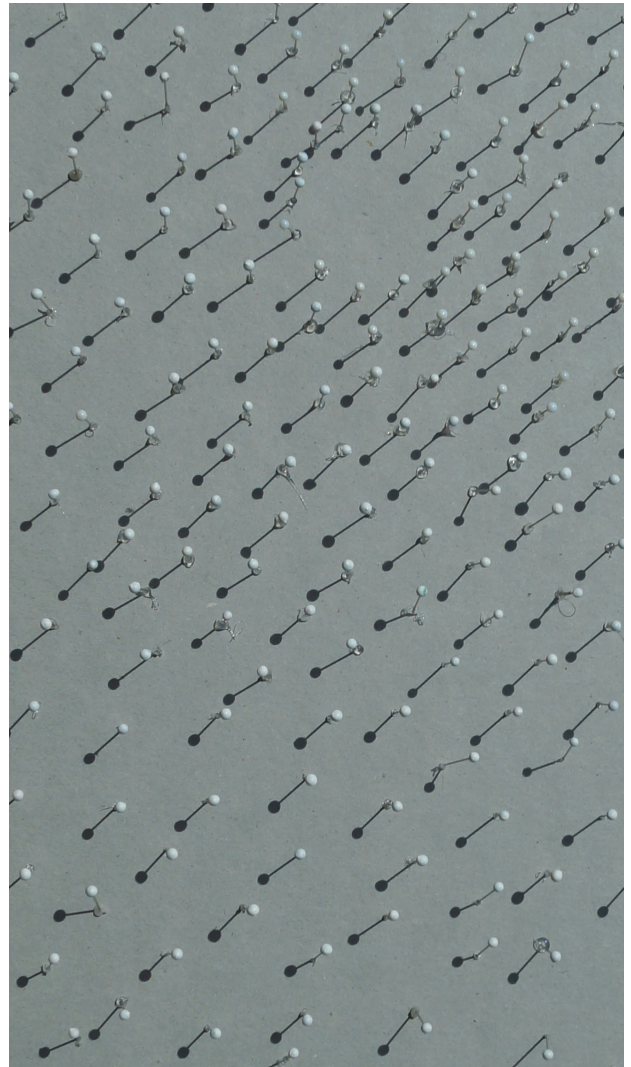
de bedoeling dat in deze ruimte de stilte in groep kan beleefd worden. Door een oculus te voorzien, wordt de focus op de hemel gelegd. Het zenitale licht is een absolute troef. Kan je stilte ervaren in groep? En welke mate? Hierop volgde een ontwerp waar er zowel kan genoten worden van een individuele stilte, als een plaats waar men samen stil kan zijn. We ontwierpen hokjes, knusse plaatsjes, waarin kan gelegen worden met twee openingen. De ene opening is klein en intiem, een plaats waar je alleen stilte kan beleven. De andere opening is groter, ideaal voor twee mensen. Deze elementen staan los en kunnen verplaatst worden naar believen zodat de bewoners ze kunnen loskoppelen van elkaar of kunnen samenvoegen. Op die manier kan er al dan niet een kern worden gecreëerd.

Verder onderzochten we welke soort opstellingen er konden gemaakt worden, maakten we verschillende variaties in de vorm, aarding en het gebruik van materiaal. Na dit onderzoek stelden we onszelf de vraag hoe we een betekenislaag konden toevoegen aan de elementen. En of het echt nodig was om een paviljoen te bouwen om stilte te beleven? Konden we dat niet vermijden? Anders oplossen?

EEN WANDELING

Na het ontwerpen van de cocon en de knusse hokjes ontbrak er voor ons iets. Volgens ons lag de drempel te hoog om de ontwerpen effectief te betreden en was er meer nood aan een wandeling, een zachte overgang. Daarop ontwierpen we een bos gemaakt van bomen uit afvalhout. In het bos bevindt zich een kern waar er schommels in de bomen hangen. Op deze manier kunnen mensen langzaam wiegen en worden ze overspoeld door een gevoel van rust. In het bouwproces willen we de bewoners betrekken, gebruik maken van hun hulp om de bomen te bouwen. Omdat we het belangrijk vinden dat de bewoners deel worden van het geheel, kunnen ze hun naam krassen in de bomen.

Het idee om een wandeling te maken, werkten we verder uit in een nieuw ontwerp. De bomen lieten we achterwege en we zochten een antwoord op hoe we de bewoners kunnen samenbrengen. Hoe kunnen we aantonen dat ze deel uitmaken van een geheel? Hoe kunnen we ze een bepaalde identiteit geven? We ontwierpen een veld van maskers waarbij elke bewoner zijn gezichtsafdruk op het plein kan plaatsen. Op deze manier kan het veld groeien naarmate er meer of andere bewoners bijkomen.

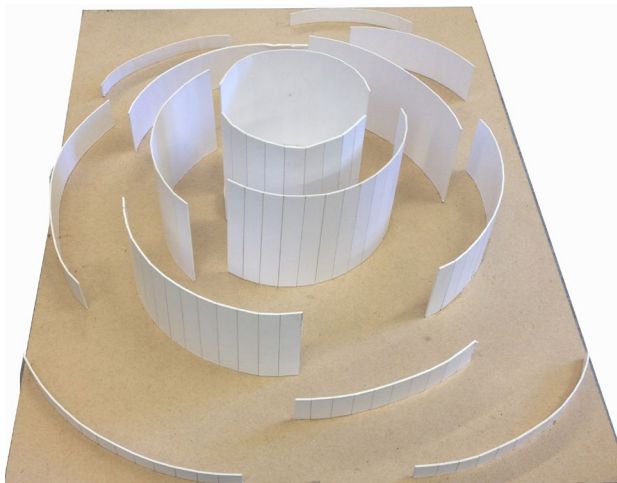
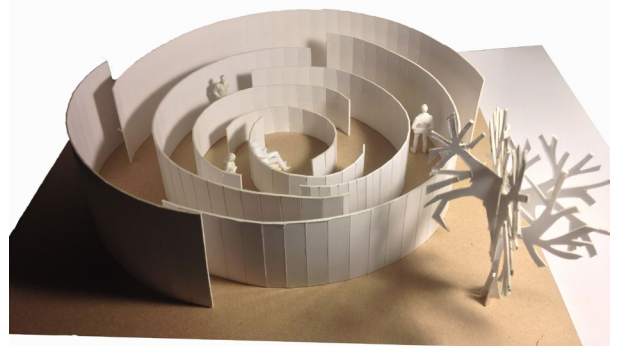
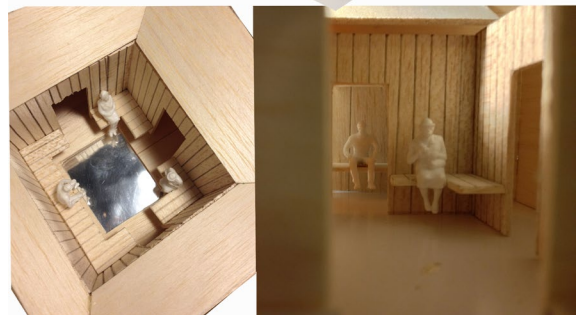
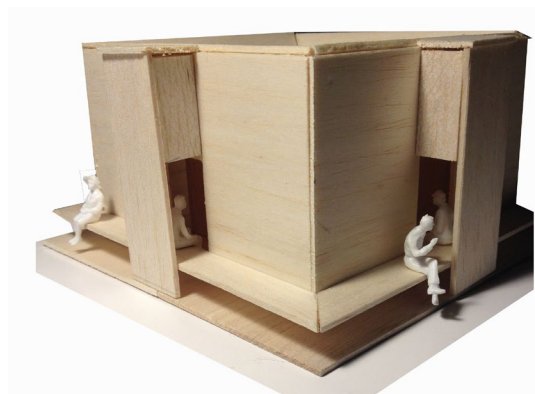
Ted

Tijdens het proces ben ik interdisciplinair gaan zoeken naar alles wat te maken had met het thema stilte: in dans, theater, literatuur, schilderkunst enzovoort. Deze input was belangrijk voor mij om een inzicht te krijgen in hoe de andere stilte ervaart.

Wat mij als ontwerper boeit is het theaterle aspect van een installatie, dat zijn de scènes die gecreëerd worden door de beweging in de ruimte (looplijnen, schaduw, ...) en de spanningsbogen tussen onbekenden (oogcontacten, interacties,...). Ruimte om na te denken, te mediteren of om mensen sociaal met elkaar te doen integreren. Dit was het oorspronkelijke idee, het concept om verder te ontwerpen, een plaats om samen te komen en samen stil te zijn.

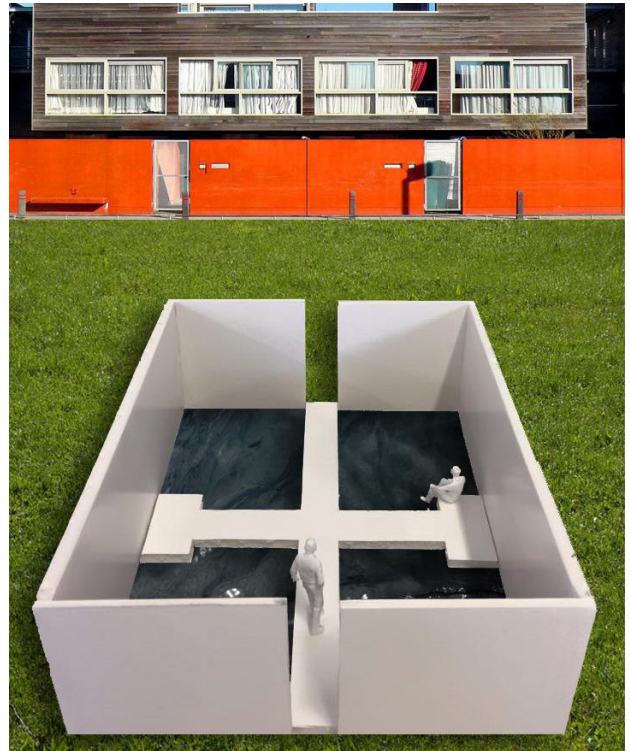
Er is voor de installaties een zoektocht gebeurd naar een focus punt, een herkenbaar element die de stilte innerlijk oproept. Heeft stilte een vorm? Dit was de eerste vraag, en misschien ook de moeilijkst vraag omdat stilte een subjectief onderwerp blijft.

De wandeling er naartoe is even belangrijker als de bestemming zelf en voor sommigen is die fase zeer noodzakelijk om stilte te ervaren.

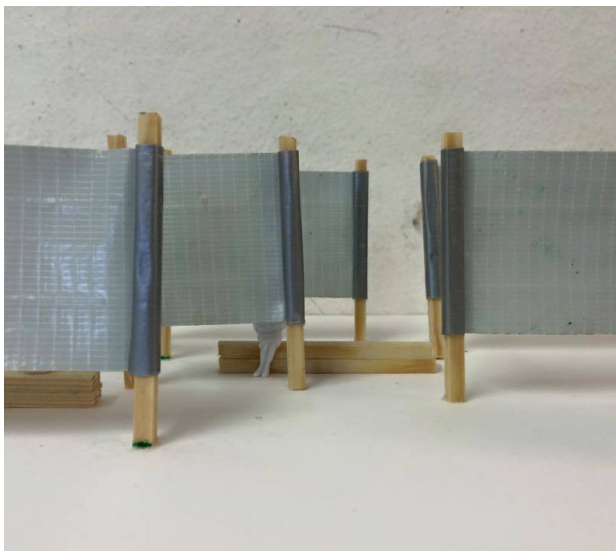

Pieterjan

Het grote grasoppervlak van het Alphonse de Hollainhof heeft veel mogelijkheden om een stilte plek te creëren. Als uitgangspunt wou ik werken met herkenbare materialen en een eenvoudige vormgeving. Dit zorgt voor een laagdrempelig ontwerp. Als eerste ontwerp had ik een oppervlakte uit beton ontworpen, waar een pad doorloopt. Om de functie van het pad te accentueren bevindt er zich rondom water. Hierdoor wordt de bewegingsvrijheid beperkt. Het licht dat invalt op het water vormt licht rimpels tegen de binnenwanden wat een rustgevend gevoel geeft. De wanden zijn juist hoog genoeg om de inblik vanuit de appartementen tegen te gaan. Maar al snel kwam ik tot de constatactie dat een ruimte waar de inblik van buitenaf minimaal is het veiligheidsgevoel wegneemt. Ook de aanwezigheid van één doorgang zorgt ervoor dat mijn ontwerp meer neigde naar een passage en de stilte beleving dus wegviel. Deze vaststellingen nam ik mee naar mijn tweede ontwerp. Om meer doorgangen te hebben plaatste ik verschillende betonnen wanden evenwijdig tegenover elkaar. Hierdoor werd mijn ontwerp meer opengetrokken en dus luchtiger. De hoogte van de wanden waren nog altijd hetzelfde

als in mijn eerste ontwerp. Maar met het tweede ontwerp was ik er nog lang niet. Het gebruiken van een statisch materiaal zoals beton zorgde voor een emotioneel ontwerp. Er was geen activiteit of functie en het ontbreken van een symbolische laag zorgde ervoor dat dit ontwerp niet geschikt was voor de bewoners van het Hollainhof. Als oplossing veranderde ik de betonnen wanden in zeilen uit synthetisch katoen die aan houten palllen waren vastgebonden. Tussen de zeilen bevinden zich zitbanken waar je ook op kan gaan liggen. Visueel zijn zeilen ook interessanter dan beton. Ze laten schaduw door zodat je weet als er iemand achter zit. Ze wapperen als het waait en dit geeft een rustgevend gevoel. Het toepassen van zeilen geeft ook een symbolische laag. Ze verwijzen naar andere culturen waar ze zorgen voor geborgenheid zoals nomadenstammen die tenten of zeilen gebruiken om zich terug te trekken om in te wonen of zich af te schermen van de natuurelementen wind, regen of zon.

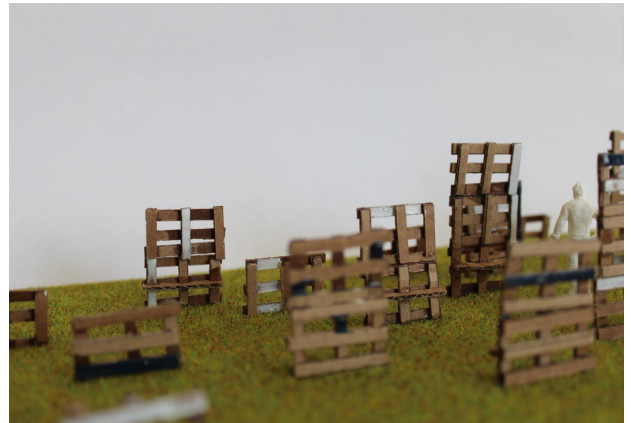
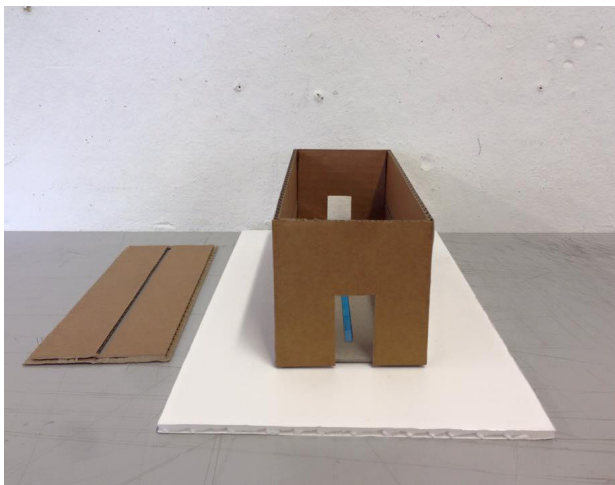

Katrien, Emilie en Mathias

We zijn beginnen ontwerpen vanuit de tentoonstelling van Verhelst XL. Deze draaide rond stilte en de symbolische laag hierrond. Hetgeen wat ons het meest aansprak was een beeld met druppelend water. Stilte hoeft niet per se geluidloos te zijn, een geluid kan ook stilte opwekken.

Ons eerste ontwerp was dan ook volledig geïnspireerd op het druppelen van water. We hadden een gesloten paviljoen ontworpen waarbij een watergordijn de ruimte in twee verdeelde. Dit was vooral een ruimte waar men door kon wandelen. Aan beide kanten was een bank voorzien en een gleuf op ooghoogte waar buitenstaanders door konden kijken, om toch interactie uit te lokken. Na overleg en commentaar hadden we door dat er sommige dingen verkeerd zaten. Deze hebben we meegenomen naar het volgende ontwerp.

Deze was direct veel toegankelijker dan het vorige, in plaats van een ingang en een uitgang had dit ontwerp meerdere ingangen die ook dienst deden als uitgang. Door gebruik van touw als wand was dit ontwerp ook al veel transparanter dan het vorige, wat in onze ogen wel belangrijk is. We willen een soort van openheid creëren waarbij je je toch veilig en niet bekeken voelt. Ook hierbij hebben we gewerkt met het druppelende water. Waar alle gangen

samenkomen is er een oculus geplaatst waar de regen naar binnen kan stromen. Het kan dus dienst doen als passageplaats en als plaats om even te bezinnen.

Een paar varianten zijn op dit ontwerp zijn gemaakt, we hebben meer gebruik gemaakt van van een kern, meerdere lagen toegevoegd, gespeeld met de vorm.

Later in het ontwerpproces hebben we het over een andere boeg gegooid en zijn we met europaletten beginnen werken. Wat we meegenomen hebben uit vorige ontwerpen is dat we gebruik willen maken van een landschap, wat het ontwerp al direct veel laagdrempeliger maakt. Ook willen we meer werken rond perspectief, wat een link heeft naar de wandeling en het ontwerp direct al een diepere betekenis geeft. Wat we gebruikt hebben uit vorige ontwerpen is de transparantie, de gelaagdheid, en het gebruik van een kern.

Cherine en Elise

‘Hoe kan je stilte ervaren?’ Een moeilijke maar essentiële vraag voor ons ontwerpproces. Al snel kwamen we terecht bij natuurelementen. Water en lucht symboliseren voor ons persoonlijk het beste begrippen zoals ‘rust’ en ‘stilte’.

We begonnen met het ontwerpen van paviljoentjes waarin lucht en water centraal stonden. In het begin van ons proces was dit zeer simplistisch in de vorm van een paviljoen waar water centraal stond en een paviljoen waarin lucht centraal stond. In volgende ontwerpen probeerden we deze twee lagen meer met elkaar te combineren. Een tweede symbolische laag voor onze ontwerpen was de afscherming van onze paviljoenen. De paviljoentjes werden afgesloten door een doek. Dit doek beweegt door de wind en geeft een extra rustgevende factor aan het paviljoen.

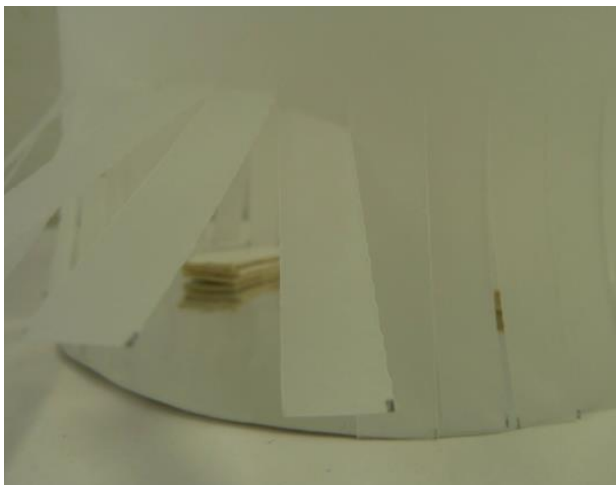
Verder in ons ontwerpproces probeerden we de natuurlijke elementen wat genuanceerder aan te brengen, vooral door het gebruik van reflectie. Door gebruik van spiegelende materialen wouden we een extra dimensie geven aan deze twee basis natuurelementen. We bleven bij de elementen water en lucht, maar benaderden deze op een subtielere manier zoals de lucht reflecteren door middel van een spiegel of het water afsluiten door glas

om zo een ander effect te verkrijgen.

In onze laatste ontwerpen zijn we vooral op zoek gegaan naar de combinatie van een symbolische meerwaarde en een installatie die voor iedereen toegankelijk en aangenaam is. Door de vorderingen in onze ontwerpen met de windschermen, op ware grootte, veranderden ook onze inzichten voor onze eigen ontwerpen. We gingen meer focussen op het aspect lucht en het tot rust komen door middel van ‘het oneindige’ te zien.

Ons eindontwerp evolueerde dan ook van een paviljoen naar een installatie waarin laagdrempeligheid en liggen centraal staan. Het tot rust komen en de stilte ervaren worden beleefd doordat je gedwongen wordt naar de lucht te kijken als je gaat liggen. Op deze manier kan men zich laten meeslepen door de beweging van de wolken en alle storende omgevingsfactoren achter zich laten.

Lisa en Nele

Proces van filteren

Aan een nieuwe opdracht beginnen, is nooit makkelijk; een overzicht krijgen in de hoeveelheid aan informatie en input, inzichten verwerven in de structuur ervan, maar ook het verzamelen van de verhalen van bewoners. Het spreekt voor zichzelf dat er met grote aandacht gekeken wordt naar elk beetje informatie, zodat wij als ontwerpers hier onze bevindingen kunnen meegeven. Wanneer de informatie verwerkt wordt, start voor ons het ontwerpproces.

Wanneer het neerkomt op het nemen van beslissingen, is het dikwijls een subtielere instap om alle zaken te extraheren die we als ontwerpers, zeker niet in ons ontwerp willen. Door veel zaken te schrappen, krijg je een duidelijker overzicht van wat de overige mogelijkheden en keuzes zijn. Zo beslisten we als ontwerpers-duo dat we op het Alphonse de Hollainhof geen installatie zagen die op zich zou staan als een alleenstaande, en statische structuur. Daar we op zoek waren naar een structuur die vooral verticaal benadrukt werd, lag het voor onszelf voor de hand om geen ontwerp te maken met een dakstructuur.

Net zoals we tot we het besluit kwamen om geen aparte zitgelegenheid te ontwerpen, maar een zitgelegenheid die voortkomt uit de constructie zelf. Door dit proces van filteren te doormaken, kwamen we ertoe enkele kernwoorden te noteren, die wij in ons ontwerpproces zouden gaan hanteren: organisch, amorf, groeiend, gelaagd en natuurlijk.

Weefsel als landschap

Ons eerste ontwerp werd opgetrokken uit een houtstructuur, die we tevens ook ontwierpen rondom een boom. De boom diende als een belangrijk focuspunt in dit ontwerp. We waren al snel van mening dat samen stil zijn met mensen soms iets extra nodig heeft, zoals een momentariële afleiding van het feit dat men daar samen met andere mensen zit. De boom fungeert als een soort van blokkade, die het totaalbeeld van de stiltebelevers belemmert.

Een ander belangrijk aspect in dit ontwerp was de manier waarop de houtstructuur stond en bestond. Deze structuur was gelaagd, zodat er ook een bepaalde doorkijk bleef van buitenaf, en de relatie tussen het interieur en het exterieur nog bleef bestaand. Dit laatste was heel belangrijk voor ons met het oog op het gevoel van veiligheid.

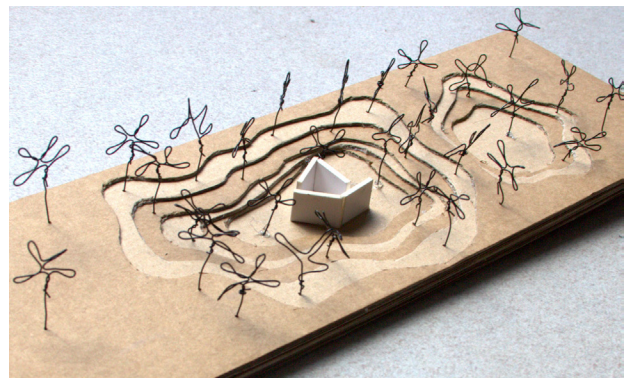
Snel merkten we dat één ruimte creëren, niet sterk genoeg was op zichzelf. Doorheen het ontwerpproces neigden al onze ontwerpen sterk naar het scheppen van een landschap, eerder dan zich te focussen op één bepaald punt van het binnenplein. Door een gespreid landschap te creëren lieten we de vrijheid aan de bewoners en passanten om al dan niet plaats te nemen, alleen of samen met anderen. In een eerste stap naar een landschap, behielden we onze houtstructuur, die in meerdere kernen gecentraliseerd werden rondom bomen. De schillen die er rondom geplaatst werden, dienden tot een nieuwsgierigheid tot het betreden van de kernen. Achtereenvolgens brak er een periode aan van experimenteren met groottes, hoogtes, aantallen.

Zomaar een installatie neer planten op een binnenplein, vraagt een grotere inspanning tot aanvaarding en appreciatie van de bewoners. We vonden dat de bewoners mee moesten betrokken worden in de installatie. We kozen ervoor om het opbouwen een extra symbolische laag te geven, door elke bewoner een houten lat te geven en hun daar hun naam op te laten schrijven. Nadat alle bewoners hun naam op de houten latten zouden geschreven hebben, zou de installatie dan ook gemaakt worden met die latten. Dit zou zorgen voor extra respect naar de installatie toe en meer herkenning.

Door het laten bezinken van ervaringen op het plein, en de beleving van het tijdelijk bewonen van het Hollainhof, zijn wij ons concept van de eerste weken eigenlijk ruimer en ruimtelijker gaan bekijken. We

waren van mening dat de drempel om in onze ruimte te stappen op het binnenplein nog te hoog lag voor de bewoners en we die drempel dan ook moesten verlagen. Een medium om deze drempel kwalitatief te verlagen, leek ons verder te bouwen op het landschap dat we eerder bedacht hadden. We wilden nog steeds een kern, een organisch geheel, een groeiend en gelaagd ontwerp.

We bedachten daarop een pad, die volgens een bepaalde gelaagdheid, steeds dieper de grond inzinkt. Het ontwerp werd bijna een gigantische trap volledig bedekt met gras. Beneden in die put zou onze kern geplaatst worden. Dit werd uiteindelijk een afgesloten box waarbinnen een kleine ronde spiegel op de grond geplaatst was. In die spiegel zou de weerspiegeling van de lucht te zien, waarmee we de verticaliteit wilden benadrukken zonder onze box gigantische hoge wanden te geven. Deze weerspiegeling zou opnieuw het focus-punt worden van onze kern.

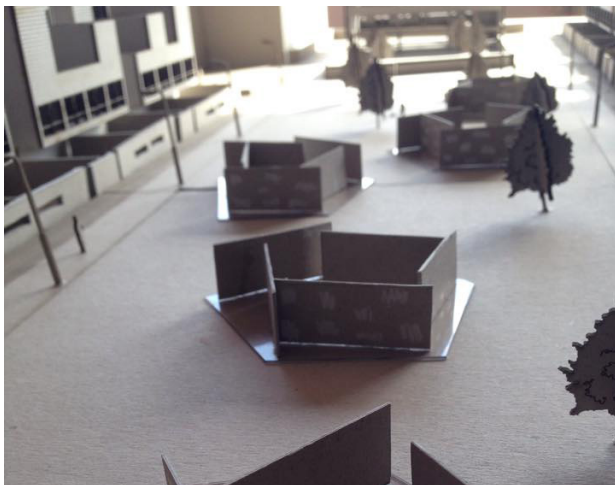
Donald en Maité

Ontwerp stilte... vanaf het begin was het concept van 'de kern' belangrijk voor ons. Het basisidee bestond er dan ook uit een plek te creëren waar mensen kunnen schuilen en bezinnen, dit op een plein waar elke beweging vanuit elk appartement nauwgezet gevolgd wordt. Onze eerste poging bestond eruit organische vormen te creëren zodat ons ontwerp in contrast kwam te staan met het Hollainhof. Maar al snel werd duidelijk dat dit geen oplossing vormde.

Wekelijkse gesprekken en evaluaties brachten ons naar het natuurlijke materiaal, wilgentakken. Via vlechtwerk kon je zo paviljoentjes opbouwen.

Geleidelijk aan werd gelaagdheid een belangrijk onderwerp in onze ontwerpen. Subtiel lagen toevoegen om zo de kern te versterken.

De kern, gelaagdheid, geborgenheid en wilgentakken, dit waren onze sleutelideeën. Toch ontbrak er nog iets cruciaal aan het ontwerp, iets dat het een tweede dimensie zou geven. Er moest een betekenislaag toegevoegd worden boven op de vorm, de kleur en de materialisatie. Dit deden wij door middel van een boom. Een boom is een heel universeel, herkenbaar beeld. Ideaal dus voor een buurt met veel verschillende

culturen en geloven. Na de ontwerpweek begonnen we opnieuw, alle remmen los, geen beperkingen meer. We kozen voor beton als materiaal, dankzij de soliditeit en robuustheid past dit perfect in de omgeving. Houten terrasjes, vijvertjes en fonteinën moeten het geheel afmaken. De betekenislaag kreeg zijn vorm door stilte-woorden op de betonnen muur aan te brengen, deze worden enkel zichtbaar wanneer de muur nat is. Geborgenheid werd toegevoegd in een volgende stap door het creëren van een afdak. Stilaan krijgt ons kleine paradijs zijn vorm. We komen dicht bij ons doel en bereiken het langzaam naar het laatste ontwerp toe.

Los Riscos - Vina Requingua
Sauvignon blanc
Chile, 2014

Chili is bekend om zijn Sauvignon Blancs. De wijn wordt gekenmerkt door zijn licht, verfrissende en citrusachtige smaak. Deze wijn komt het best tot zijn recht in combinatie met vis gekenmerkt door een rijke smaak, zoals zalm, tonijn en schaaldieren. Ook vegetarische gerechten fleuren op met deze Sauvignon Blanc.

Masseria Trajone -
montepulciano d'Abruzzo
Italia, 2012

Deze Montepulciano d'Abruzzo heeft een mooie robijnrode kleur met intense aroma's van kersen en kruiden. De smaak is zacht en rond met sappig fruit en een zwoele, typisch Italiaanse afdronk.

Deze wijn is perfect voor je dagelijkse glaasje. Ook bij pastagerechten, lamskoteletjes en gebraden gevogelte is hij op zijn best. Kleine gerechtjes, kaas-en worsthapjes geeft hij die extra 'touch'.

Participatiemoment

Op 30 maart vond er een infomoment plaats in het Lousbergpark voor geïnteresseerden. Wij als atelier hebben dit samen met de organisatie Vormingplus georganiseerd. Vormingplus is een organisatie die een waaier aan activiteiten aanbiedt die volwassenen persoonlijke, sociale en culturele competenties bijbrengen en de deelname aan de samenleving stimuleert. De grote opkomst bestond uit een divers publiek. Mensen die meer nood hebben aan stilte of die in het Alphonse De Hollainhof zelf wonen, maar ook filosofen en architecten.

We gaven eerst een korte introductie aan de hand van een PowerPoint. Hier werd duidelijk gemaakt wat we al gerealiseerd hadden met het atelier over het onderwerp stilte en waar we nog naar toe wilden. Aansluitend werd er aan iedereen gevraagd om een eenvoudige, abstracte figuur te tekenen dat hen aan stilte deed denken. Daarna kregen de bezoekers even de

Daarna kregen de bezoekers even de tijd om de uitgestalde maquettes te bekijken en een drankje aan te nemen.

Vervolgens zaten we allemaal samen in kleine groepjes om over stilte te praten aan de hand van enkel maquettes. Over de vorm, symboliek, materialiteit en publiek vs. privaat aspecten van de maquettes werd er veel gesproken.

Tenslotte hebben we aan de hand van post-its de mensen laten stemmen op de tentoongestelde maquettes. We hebben de aanwezigen laten stemmen op wat voor hun de beste en minder goede maquette was. Na de stemming hebben we nogmaals apart in kleine groepjes aan tafels gaan zitten en de vragen gesteld waarom ze het net zo goed vinden of waarom net niet? Hieruit hebben we veel geleerd! Deze input hebben we meegenomen naar de workshop week waar er veel ontworpen werd.

Workshopweek

Een week voor de paasvakantie kwamen we elke dag samen om intensief aan ons project te werken.

De week ging van start met een derde en laatste participatiemoment in het Buurthuis Macharius-Heirnis die voor ons ter beschikking werd gesteld. Daar verzamelden we experts en niet-experts om onze ontwerpen en gedachten te bespreken. De aanwezigen gaven ons feedback waardoor we de volgende stap in ons ontwerpproces konden zetten.

Op dinsdag was het zover en konden we eindelijk intrek nemen in ons appartement op het Hollainhof. Alles wat we de voorbije weken aan informatie hadden vergaard, werd opgehangen aan de muren.

Met alles dicht bij de hand, konden we beter reflecteren over onze vorige ontwerpen en zoeken naar nieuwe stappen in ons ontwerpproces. Dat deze workshopweek een kantelmoment zou worden werd al snel duidelijk.

Door onze eigen reflectie van de vorige ontwerpen en de feedback die we kregen op het participatiemoment, maakten we aan het begin van onze workshopweek een belangrijke beslissing. Een beslissing die ons eindresultaat zou beïnvloeden. Voorlopig wisten we nog niet met welk materiaal we 1 op 1 realisaties zouden bouwen. Totdat er een concreet voorstel op tafel werd gelegd. Windschermen. Waarom bouwen we niet met windschermen? Samen discussiëerden we over de voor- en nadelen

van dit materiaal. Uiteindelijk besloten we ervoor te gaan en was de 'geboorte' van onze bouwsteen een feit.

Na onze beslissing om met windzeilen te werken, gingen we op zoek naar ontwerpmethodes met dit materiaal. We begonnen met het zoeken naar elementen die we belangrijk vonden voor ons eindresultaat. Aan de hand van deze elementen stelden we enkele vormparameters of hashtags op die we konden gebruiken in onze ontwerpen.

Doordat er enorm veel opstellingen mogelijk zijn en ons materiaal zeer snel en makkelijk op te bouwen is, kunnen we meerdere opstellingen op ware grootte uittesten.

Hierdoor kwamen we tot het besluit dat we met deze bouwsteen niet op zoek gingen naar 'het ultieme eindontwerp', maar eerder naar een bouwproces.

Door deze bouwsteen te kiezen, kunnen we volgende weken verschillende opstellingen uitproberen. Op deze manier zoeken we uit welke opstellingen op deze locatie het best passen. Ook de interactie met de bewoners was een grote hulp in het verdere proces.

Bewone

ers

We zijn op zoek gegaan naar middelen om iedereen te betrekken bij ons project en hebben aan bewoners gevraagd wat zij ervan vinden dat wij iets willen teweeg brengen op “hun” terrein. Wat denken zij er over? Willen zij betrokken zijn bij een project over stilte?

Infomoment

Een goed ontwerp neerzetten is belangrijk, maar het sociale contact en begrijpen van bewoners is even belangrijk wanneer dit voor deze doelgroep wordt neergezet.

Een paar weken lang hebben we met de groep gezocht naar manieren om stilte zo goed mogelijk architecturaal weer te geven. Hoog tijd om de bewoners van het Alphonse De Hollainhof aan te spreken en kennis te laten maken met ons project en ideeën. Paraat met doordachte vragen, stilte activiteiten en goede moed organiseerden we op 23 mei ons eerste infomoment ter plaatse op het plein. Met gratis koffie en thee in de hand trotseerden we de regen in de hoop zoveel mogelijk bewoners te kunnen aanspreken.

Het slechte weer zorgde voor een moeilijke start maar “na regen komt zonneschijn” en al snel kregen we al een aantal

mensen op bezoek. Hierbij waren vooral hun mening over stilte en onze ontwerpen belangrijk. Ook waren we zeer benieuwd naar wat de bewoners met het lege grasveld zouden willen doen, mochten zij de kans krijgen. Ideeën omtrent socialiteit, ontspanning, sport en gezelligheid staken de kop op. Meningeën zijn uiteraard verschillend maar over één ding waren ze het eens: “stilte is belangrijk in het leven”. Onze stilte activiteiten deden het goed en zorgden ervoor dat we de visie van de bewoners over het grasveld beetje bij beetje konden veranderen.

Een geslaagde namiddag die ons de nodige input heeft gegeven om met een andere kijk verder te ontwerpen en dit met de focus op de bewoners.

Visie van de bewoners

Wanneer je een ontwerp maakt is het belangrijk om daarbij rekening te houden met de context en de bewoners rondom. We vonden het dan ook van uiterst belang om contact te leggen met de bewoners van het Alphonse de Hollainhof.

Door gesprekken met hen aan te knopen, konden we meer te weten komen over het Hollainhof in het algemeen. Daarenboven kregen we ook een beter zicht over de manier waarop men leeft door zelf elke dinsdag in het appartement te vertoeven.

Eén van de bewoners die we gesproken hebben is Sabine, deze dame woont amper een jaar op de site. Sabine is een ontzettend geëngageerde bewoonster, zowel naar haar burens toe, als naar ons.

Hoe is het om te wonen op een site zoals het Hollainhof?

In vergelijking met mijn vorige woonst, onderdeel van de sociale woonblokken gelokaliseerd aan het Rabot, is wonen op het Hollainhof een waar paradijs. Je moet weten dat de buurt aan het Rabot een zeer harde en onveilige buurt is, zeker voor een alleenstaande vrouw. Dit was dan ook de reden waarom ik hier ben komen wonen.

Waarom is uw keuze gevallen op deze site?

Het Alphonse de Hollainhof is zeer mooi gelegen, de woonblokken liggen net aan de Schelde. Ook is er een gemakkelijke verbinding met het Zuid.

Het is duidelijk dat u positief bent over uw woonst, toch hebben we van andere bewoners al negatievere reacties gekregen. Zijn er dingen waar u problemen mee heeft?

Iedereen heeft natuurlijk wel zijn ergernissen, zo is er onder andere het gekende vochtprobleem. Zelf heb ik hier

geen al te grote problemen mee, maar je hoort de andere bewoners er wel eens over klagen. Waar ik mij persoonlijk het meest aan erger zijn de tegels van de weg waar de auto's over rijden. Die tegels liggen op een afstand en daartussen groeit er gras, wanneer je er met de fiets over rijdt moet je uitkijken dat je niet valt.

Wat vindt u van de opbouw van de site?

Door de opbouw is er een grote sociale controle tussen de bewoners, dat is eigenlijk heel goed. Bijna iedereen weet wie waar woont. Vanuit de appartementen is er ook zicht op de andere appartementen, dat zorgt ervoor dat er een vorm van respect ontstaat naar de bewoners toe op vlak van lawaai.

Als er zoveel sociale controle is op deze site, is er dan geen gevaar voor roddels?

Nee, dit is eigenlijk geen roddelbuurt. De

sociale controle is misschien groot en iedereen kan zien wat je doet, maar toch wordt er hier niet vaak geroddeld.

Met ons atelier werken we rond 'Urban Silence'. Vindt u dat er momenteel al stilte aanwezig is op het Hollainhof?

Ja, er is zeker en vast stilte aanwezig op het binnenplein. Ik lees graag een boek en kan dan echt genieten van de stilte die hier heerst.

Zoekt u soms stilte op?

Ik denk dat iedereen soms wel eens stilte nodig heeft. Ik beleef het liefst stilte in de ochtend. Wanneer ik mijn gordijnen open en in mijn bed lig geniet ik er van om te kijken naar de vogels en luister ik naar het lichte geruis van de stad. Ik droom dan weg en krijg het gevoel dat ik aan de zee ben.

Denkt u dat de bewoners samen met ons

stilte kunnen beleven?

Dat zal een moeilijke opgave worden want het is hier niet vanzelfsprekend om de mensen naar buiten te krijgen. Ze hebben liever dat je zelf naar hen toegaat dan dat zij zelf het initiatief moeten nemen om naar jullie te komen. Ze kijken het liefst vanop een afstand, vanuit hun appartement, dan echt aanwezig te zijn bij alles wat er gebeurt.

Wat lijkt u interessant om toe te voegen aan het binnenplein om stilte te beleven?

Ik hou er ontzettend van om te kijken en te luisteren naar vogels. Het zou dan misschien wel interessant kunnen zijn om geluiden van de natuur te laten horen want dat werkt volgens mij rustgevend. Vroeger woonde hier iemand die zich bezig hield met yoga en klankschalen. Deze klankschalen hebben een zeer speciaal geluid en dat kan ook een rustgevend element zijn.

Bedankt voor dit gesprek.

Huiskamer

Wolkjes gedachten. Hersenspinsels. Wazige herinneringen.

Huizen vergezeld door terrassen. Terrassen afgesloten door hun balustrade.

Huizen vergezeld door tuintjes. Tuinen afgesloten door knaloranje muren.

Muren die dienst doen als klankbord. Muren vol gekras. Muren met geïntegreerde banken.

Ijskoude banken. Lege banken. Onbezet. Onbewoond?

Stoeptegels. Scheidingspaaltjes. Rioleringsgaten. Diezelfde stoeptegels.

Al krijgen ze hier een andere betekenis. Opgepast! Auto's! Auto's rijden hier!

Lantaarnpalen. Omheining. Dertig centimeter hoog. Gras. Bomen. Een stel verdwaalde paarden.

Een plaats. Een open plek. Een plaats waarbij ik mij afvraag of ze wel een plaats is.

Is dit een ruimte? Is dit een plek? Een huiskamer van de stad misschien?

Als dit een ruimte is, dan wordt die gedefinieerd door tegenstellingen. De tegenstelling tussen publiek en privé. De tegenstelling tussen open en gesloten. Afstandelijk. De tegenstelling tussen onpersoonlijk en intiem. De tegenstelling tussen binnen en buiten. De tegenstelling tussen luidruchtig en stil.

Als dit een ruimte is, dan wordt die gedefinieerd door gradatie. Zonering. Eerlijk? Poezen vinden het maar niets. Zij hebben geen oog voor zonering. Zij hebben geen oog voor gradatie. Circuleren, passeren is voor hen de boodschap.

Wolkjes gedachten. Hersenspinsels. Wazige herinneringen.

Ze krijgen meer en meer een duidelijke vorm.

Jente Bergmans

Installa

Na de workshopweek zijn we intensief gaan ontwerpen op het grondplan en inplantingsmaquette. we gingen te werk op schaal en kregen zo een reëel beeld van onze ontwerpen op de site zelf.

Er is ook nagedacht geweest over de realisatie van ons project. Na het afwegen van de voordelen en nadelen van eventuele materialen en bouwstenen zijn we tot de conclusie gekomen dat windschermen het meest praktisch zijn om mee te gaan ontwerpen. Daarna zijn we begonnen met het uitzetten op schaal 1/1 van de meest relevante ontwerpen.

Ontwerpen van de bouwsite

Bouwsteen?

Met welk materiaal kunnen we zo efficiënt mogelijk bouwen? Met welk materiaal willen we ontwerpen realiseren? Met welk materiaal willen we werken? Wat is haalbaar? Één ding is zeker, ons bouw materiaal werd niet in het wilde weg gekozen. Voor- en tegenstanders bekenden kleur, maar uiteindelijk werd de beslissing unaniem genomen: Windschermen werden omgedoopt tot onze bouwsteen.

Waarom windschermen? Omdat ze een grote herkenbaarheid hebben. Omdat ze flexibel zijn in de opbouw, afbraak én opslag. Omdat ze transparant kunnen zijn. Omdat we met windschermen elke dinsdag een opstelling kunnen testen. Als we elke dinsdag testen, wekken we de nieuwsgierigheid van bewoners en vermijden we op het einde van de Explicit-studio iets volledig vreemds te bouwen op het Hollainhof.

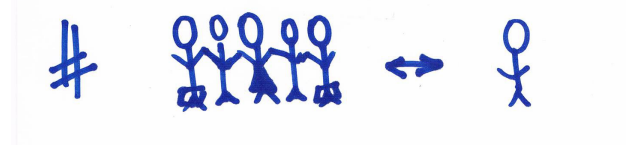
Testjes?

Een voordeel van windschermen als bouwsteen? De flexibiliteit!

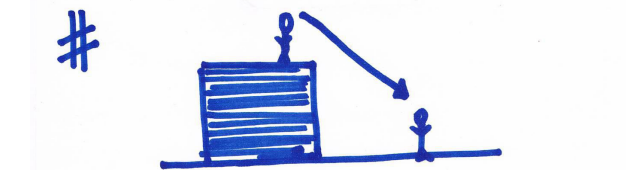
Daardoor kunnen we verschillende dingen uitproberen. Verschillende uitspraken doen. Verschillende opstellingen maken. Verschillende elementen onderzoeken. En ze daarna ook grondig evalueren en, indien nodig, doordacht verbeteren. Omdat we niet in het wilde weg willen testen en proberen, besloten we vormparameters of hashtags te ontwikkelen om gefocust te onderzoeken.

Hashtags!

Wat willen we onderzoeken? Waar willen we dieper op ingaan? En wat is de relevantie van die 'te onderzoeken' parameters?

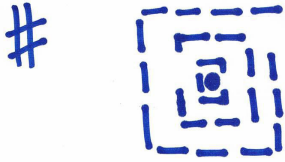

Onderzoeken? Individueel / Samen / Relaties
Relevantie? Uit de maquette studies is gebleken dat dit onderwerp vaak terugkomt. Hoe kan je stilte individueel, in groep, of individueel én in groep beleven? Een vraag die we met deze Hashtag kunnen onderzoeken. Moeten mensen zelf kunnen kiezen of leggen we ze een keuze op? Uit het participatiemoment bleek dat mensen vaak zelf een keuze maken.

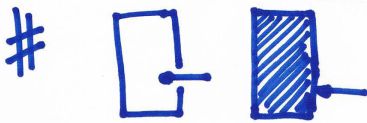
Onderzoeken? Hoog / Laag / Voyeurisme / Sociale controle / Afschermen / Afzonderen
Relevantie? Door de site te onderzoeken kwamen we te weten dat er door de verschillende niveau's van de huizen een voyeuristisch trekje ontstaat. Hoe kunnen

we spanning opbouwen? Hoe zorgen we ervoor dat de mensen zich veilig voelen?

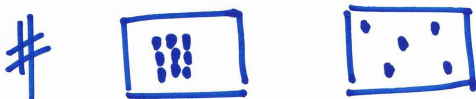
Onderzoeken? Kern / Geen kern / Gelaagdheid

Relevantie? Ook bij deze hashtag is uit de maquette studies en uit het participatiemoment gebleken dat dit onderwerp vaak terugkomt. Hebben we nood aan een kern? Hoe kunnen we de beleving beïnvloeden door een kern toe te voegen?

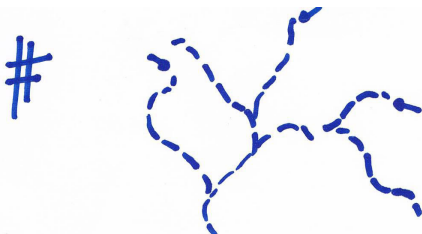
Onderzoeken? Toegankelijk vs niet toegankelijk / Transparant vs niet transparant

Relevantie? Hoe kunnen we de nieuwsgierigheid van de bewoners opwekken? Wat is het verschil tussen mentale en fysieke stilte? Is er wel een verschil? Wat als ons ontwerp niet toegankelijk was?

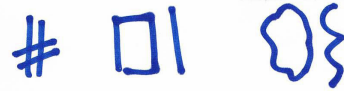
Onderzoeken? Dens / Landschap / Laagdrempelig

Relevantie? Hoe maken we ons ontwerp zo laagdrempelig mogelijk? Hoe maken we het toegankelijk? Maken we het wel toegankelijk? Hoe spelen we in op de grote site? Welke impact heeft ons ontwerp?

Onderzoeken? Wandeling / Pad / Verschillende ingangen

Relevantie? Uit het participatiemoment is gebleken dat mensen graag zelf kiezen. Hoe gaan we daar mee om? Hoe geven we de mensen een keuzemogelijkheid? Kunnen we een ritueel creëren? Of misschien wel een bepaalde activiteit? Maken we een eenduidig ontwerp of zaaien we verwarring? Wat is de belevingswaarde?

Onderzoeken? Recht / Gebogen / Organisch / Strak

Relevantie? Willen we contrasteren met de omgeving of willen we met ons ontwerp juist opgaan in de omgeving? Uit het participatiemoment is gebleken dat ook deze parameter het onderzoeken waard is.

Onderzoeken? Natuur / Oriëntatie / Weer

Relevantie? Hoe gaan we om met de oriëntatie? Op welke manier kunnen we spelen met schaduwen?

Onderzoeken? Ritmiek / Repetitief

Relevantie? Een automatisme ontwikkelen? Een patroon maken? Willen we contrasteren met de omgeving of willen we met ons ontwerp juist opgaan in de omgeving?

Onderzoeken? Focus / Kwalitatieve aandacht / Herkenbaarheid

Relevantie? Hoe kunnen we een focus in onze ontwerpen aanbrengen? Is er meer focus mogelijk wanneer je een bepaalde handeling uitvoert?

Bouwproces

Bouwen , afbreken, heropbouwen, ervaringen opdoen,... week na week. Telkens een zoektocht naar een installatie die mensen stilte kan brengen.

Door de keuzes die we de voorgaande weken maakten, kwamen we steeds dichterbij het bouwen van onze installatie. We hebben als groep beslist om doorheen de weken geen 'finaal' ontwerp te maken, maar elke week andere opstellingen uit te proberen. Dit werd mogelijk door als materiaal strandwindschermen te gebruiken. Deze typische windschermen zijn gemakkelijk te plaatsen en kunnen we met dezelfde eenvoud verwijderen. Door deze manier van werken, konden we week na week ervaringen opdoen en onze bevindingen telkens meenemen voor de verdere installaties.

Voor de eerste opstelling wilden we een eenvoudige figuur maken die in contrast stond met de huidige woonblokken van het Hollainhof. We kozen voor een cirkelvormig ontwerp dat tot stand gekomen was tijdens de workshopweek. We plaatsten de windschermen op een zodanige manier dat elk zeil een U-vorm had, door deze plaatsing creëerden we afzonderlijke ruimtes. We zijn gestart met de hokjes te plaatsen zodat deze gericht waren naar de woonblokken. We kregen al snel een onaangenaam bekeken gevoel en gingen automatisch plaatsnemen in de open cirkel die binnenin gevormd werd. Daar hadden we een aangename gevoel, maar konden we nog niet voor de volle 100% de stilte beleven.

De opstelling die hierop volgde was wederom een cirkel, maar deze keer werden

Zo ontstond er een kern en had iedereen een afzonderlijke plek om plaats te nemen. Toch was deze afzondering beperkt, aangezien je de persoon die tegenover jou zat zag, wanneer je rechtop zat. Dit zorgde ervoor dat we nood hadden aan een focuspunt. Dat focuspunt probeerden we op twee verschillende manieren te verkrijgen. De eerste optie was het toevoegen van een blinkend, weerspiegeld element. Hierdoor konden we in de weerspiegeling van de wolken wegdromen. Er was echter nog steeds een mogelijkheid om de andere personen tegenover jou te zien. De tweede optie bestond eruit om in de kern van de vorige cirkel een extra cirkel toe te voegen. Deze toegevoegde cirkel kon men niet betreden en zorgde ervoor dat het zicht op andere personen werd belemmerd. Hierdoor werd onze stilte-ervaring positief beïnvloed.

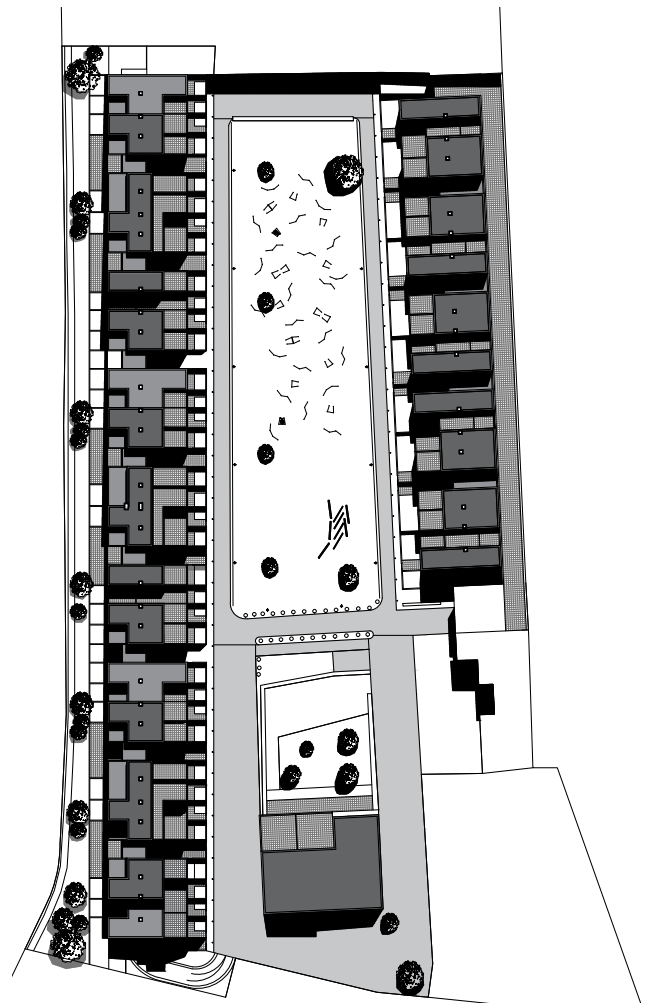
We namen niet enkel plaats door rechtop te zitten, er was ook de mogelijkheid om neer te liggen. Wanneer je neerligt in de U-vorm heb je enkel zicht op de lucht en de wolken. De gebouwen vallen weg, enkel het geluid van de stad omhelst je. Je hoort de windschermen wapperen door de wind. Een gevoel van rust overspoelt je.

Voor de derde opstelling wouden we naast het bouwen van een kern, een soort van 'wandeling' toevoegen. De kern plaatsten we rond een boom zodanig dat we een focus op de natuur verkregen. De wandeling werd gecreëerd door een open opstelling op het plein te plaatsen. Dit zorgde ervoor dat de drempel om de installatie te betreden kleiner

werd voor de bewoners en bezoekers. In de kern kon je met meerdere personen plaatsnemen, opnieuw viel de stad weg en hoorde je de wind, vogels,... een gevoel van totale rust. De wandeling zorgde er ook voor dat de opstelling esthetisch interessanter werd.

De vierde en laatste opstelling is een open opstelling zonder kern. Onze vorige opstellingen hadden allemaal een zeer duidelijke kern, waar we de waarde hoog van inschatten. Toch wouden we ook onderzoeken of een kern wel degelijk nodig is om de stilte te ervaren, en of het dus een meerwaarde heeft. We plaatsten de schermen in U-vormen, maar deze werden allemaal afzonderlijk afwisselend gerangschikt zodanig dat er enkel een wandeling is en geen kern. Dit was een ontwerp waarbij er gestreefd werd naar een individuele stilte. Deze vorm van stilte zal je op een andere manier beleven dan een stilte als groep in een kern.

Slot

Een studie van 14 weken bracht ons tot op het punt waar we nu staan. We gingen op zoek naar de betekenis van stilte, hoe we het moesten definiëren, interpreteren enz.

We kijken erop terug als een boeiende, leerrijke weg die ons veel inzichten verschafte en ons elke keer weer een stapje dichterbij ons einddoel. Een echte definitie voor stilte kunnen we nog steeds niet benoemen maar binnen het architecturale kader zijn onze ideeën heel wat rijker geworden.

We hebben ook veel van elkaar geleerd omdat stilte iets is dat voor elke persoon anders is en verschillende zintuigen prikkelt. Urban Silence was daarom een veelzijdig project midden in de stad en tussen de mensen. Daarom beleefden we dit project ook 5 weken op de site zelf (het Alphonse De Hollainhof) en dit gaf duidelijk ook een meerwaarde aan het project en onze ideeën. Daarom dus een dikke dankjewel aan Woningent om ons deze kans te geven en deze ervaring op te laten doen.

Tijdens onze zoektocht viel het woord 'windschermen'. Welk gevoel roept het op? Naar wat doet het ons wegdromen? We kregen er in ieder geval veel inspiratie door en gingen vrij snel aan de slag hiermee. Het werd uiteindelijk een proces op zich. Week na week brachten we onze ideeën tot leven met het gevolg dat dit project een eindeloze trein is aan gedachten, beelden en inzichten.

Een bouwsteen (het windscherm) die herkenbaar is en door het schikken ervan, gevoel voor ruimte laat voor iedereen.

Doorheen deze weg kregen we ook hulp van derden die, al dan niet, dagelijks bezig zijn met dit onderwerp.

Graag een dankjewel aan Bigitte Pattyn van Vormingplus om vanaf het allerbegin de schouders mee onder dit project te zetten en steeds te helpen waar mogelijk. Ook willen we Joris Capenberghs bedanken voor de inspirerende woorden en de nodige hulp hier en daar. Verder willen we ook graag Woningent bedanken voor de hulp en informatie gedurende ons project. Met name bedankt aan Eefje Neels. Ook Luc Rogiest, conciërge van het Hollainhof, dankjewel.

Eveneens grote dank aan de logistieke steun en sponsoren nl. Het Wijnhuis, Beau-fort en drukkerij De Prest.

Tenslotte bedankt Geert Peymen, onze begeleider en leerkracht, voor het boeiende semester en de inspiratie die je ons hebt gegeven.

*Stilte en geluid zijn onafscheidelijk.
Stilte en lawaai zijn onvereenigbaar.*

